

Ἰσαβέλλα Α. Σκαυζέ

ΟΣΗ κι' ἂν ἔχεις ἐμμορφιά, ὦση κι' ἂν ἔχεις χάρι
Καὶ ὦση καὶ νᾶναι ἡ ἀρχοντιά καὶ ἡ τρανὴ γενιά σου,
Εἶναι ἡ ψυχὴ σου περὶ 'μορφῇ, περὶ πλούσια ἡ καρδιά σου
'Ω εὐὸ ! χρυσὸ τοῦ τόπου μας, μονάκριβο καμάρι !

Στὰ στήθη τὰ λαβαστρίνα ἡ κᾶθε μιὰ φτωχιά σου
Σοῦ ἔχει ἀπὸ δάκρυ ὀλόγλυκον ἓνα μαργαριτάρι,
Καὶ κᾶθε εὐχὴ π' ἀπὸ τὰ χεῖρά τὰ χεῖλη ἔχεις πάρε
Φεγγόβολο ἄστρον ἔργειε στὰ ὀλόμαντρα μαλλιά σου !

Γιὰ τὸ χρυσὸ σου τὸ νομα, χρυσὴ κυρά, θὰ τρέχουν
Χοροὶ μουσῶν τρισάγιοι ὅπου γιὰ σένα ἔχουν
Τοὺς περὶ χαρούμενους σκοποὺς, τὰ περὶ γλυκὰ τραγούδια !

Καὶ σιὸ θολὸ τὸ πνεῦμα μας τὴν ἐμμορφιά σου χύνουν
Καὶ μουσικὴ Χερουβικὴ στοὺς στίχους μας ἀφήνουν
Καὶ μαγικοὺς ἀντίλαλους κ' αἰθέρια λουλούδια !

ΑΧΙΛΛΕΥΣ ΝΗΣ

Η ΤΩΝ ΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

ΑΙΓΛΗ*)

Καὶ νῦν διελθώμεν τὸ διέρμα τῆς Μάγλης, ἣτις καλεῖται καὶ Βρετανικὸς Ὁκεανὸς (Oceanus Britannicus), ἵνα μεταβώμεν ἐκ Γαλλίας εἰς Ἀγγλίαν, ἐνθα νεκρὰ καὶ ὥραία ἀλλ' ἀτυχῆς βασιλίσσα τοσοῦτο τιμᾶ καὶ ἐξαιρεῖ τὴν γλῶσσαν τῶν θεῶν, ὥς τε κατὰ προτίμησιν ἐν αὐτῇ ἐπιστελλεῖ. Καὶ περ ἐν τῷ ἔαρι τοῦ βίου διατελοῦσα ἦτο ἡ πολυμαθεστάτη τῶν χρόνων ἐκείνων γυνή, ἀληθὲς φιλόσοφος. Νηπιόθεν ὑπὸ τοῦ σοφοῦ Ἑλμερ, τοῦ βραχύτερον ἐπισκόπου Λονδίνου, μετ' ἄκρας ἐπιμελείας παιδαγωγηθεῖσα σὺν τῷ βασιλεύοντι τότε Ἑδουάρδῳ τῷ ἡ'. ὅν καὶ ὑπερέβαλε κατὰ πολὺ, καὶ τὰς αὐτὰς ὥς ἐκεῖνος τῆς Μεταρρυθμίσεως ἀρχὰς θερμῶς πρεσβεύουσα, ἦτο φύσει σοδρά, ἀποστρεφόμενη τὰς τοῦ κόσμου τέψεις καὶ διασκεδάσεις πρὸς τὸν μονήρη βίον ρέπουσα, δι' ὃ καὶ ἀπεχώρησεν εἰς τὴν ἐξοχὴν, εἰς Sion—House. Ἐκεῖ δὲ ψυχῇ τε καὶ σώματι ἐπεσέθη εἰς τὴν ἐμβριθῆ μελέτην τῶν ἀρχαίων φιλοσόφων καὶ ἰδίως τοῦ ἀγαπητοῦ αὐτῆς θείου Πλάτωνος, ἀπύστωι ἀναγινώσκουσα τὸν ἐξοχὸν ἐκείνον διάλογον, ὅστις καλεῖται Φαίδων. Τοσοῦτο δ' ἐγένετο γλωσσομαθῆς, ὥς τε ὠμίλει καὶ ἔγραψε μετὰ τῆς αὐτῆς εὐχερείας τὴν ἐλληνικὴν, τὴν λατινικὴν, τὴν ἀγγλικὴν καὶ τὰς πλείστας τῶν τότε

καθομιλουμένων, γλωσσῶν, ἀλλὰ τὰς ἐλληνικάς αὐτῆς ἐπιστολάς δὲν ἠτύχησα νὰ εὑρῶ, καίτοι οὐκ ὀλίγας πρὸς τοῦτο κατέβαλον προσπάθειάς. Ἐκ δὲ τῶν λατινιστῶν γεγραμμένων, ἃς ἐπέστελλε τῷ ποιμενάρχῃ Ζυρίχῳ Βουλιγέρῳ, αἵτινες ἐπιμελῶς διατηροῦνται ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ τῆς πόλεως ἐκείνης, καὶ ὧν δύο ἐδημοσίευσεν ἐν τῇ βιογραφίᾳ αὐτῆς ὁ C. T. Doin, φαίνεται ὅτι ἐγίνωσκε καὶ τὴν ἐβραϊκὴν, διότι δι' ἐβραϊκῶν χαρακτήρων μνημονεύει παροιμίας τινος τοῦ Σαλομώντος· ἀπαντῶσι δὲ καὶ αἱ ἐξῆς ἐλληνικαὶ λέξεις : προμάχῳ, παραδείγματι, παντοκράτορα, τὸ πρέπον μου. Πόσον δ' ἐφίλει τὴν ἐλληνικὴν μαρτυρεῖ καὶ τοῦτο, ὅτι τὰς πρὸς τὸν ποιμενάρχην ἐπιστελάς ὑπέγραψεν ὡς ἐξῆς :

Tuae pietati deditissima
IOANNA GRAIA

Τὸ δ' εὐχλεές τοῦτο ὄνομα ἐνθυμίζει τῇ φιλόστορι ἀναγνωστρίᾳ αἰματηρὸν καὶ σπαράξι-κάρδιον ὄραμα τοῦ θρησκευτικῷ φανατισμοῦ τοῦ αἰῶνος ἐκείνου, ὅπερ θὰ διηγηθῶμεν ὅσον ἐνεστι συνοπτικῶς. Ἦσαν τότε οἱ χελεποὶ χρόνοι τοῦ περιβοήτου γυναικωδιδάκτου καὶ γυναικωκτόνου Ἑρρίκου τοῦ Η'.²⁾ ὁ-τις ἐλαθεν ἐξ γυναικάς,

1) "Ora Musées des Protestants célèbres, τόμ. II, μέρ. II, σελ. 196—228: Jeanne Grey, ἐν τέλει, σελ. 226 καὶ H. Lasalle παρὰ Michaud: Biographie Universelle, τόμ. 18, σελ. 467: Jeanne Grey.

2) "Ora περὶ αὐτοῦ ἐκτενέστερον De Potter: L'Esprit del' Eglise, τομ. VIII, μέρ. II, σελ. 49—65, καὶ Michaud, ἐνθ' ἄνωστ... τόμ. 20, σελ. 148—170: Henri VIII.

ὡν τὴν πρώτην ἀπέβαλε, τὴν δευτέραν θανάτωσε, τὴν τρίτην ἀφῆρπασεν ὁ τοκετός, τὴν τετάρτην διεξέυξατο, μὴ εὐρών τὸ προτότυπον ἀντάξιον τῆς εἰκότος ἦν εἶχεν ἰδεῖ, τὴν πέμπτην ἔστειλεν εἰς τὴν λαίμητόμον, τὴν ἕκτην... ἡ Αἰκατερίνα Παρ ἐπέζησεν, ἀλλ' ὀλίγον ἔλειψε καὶ σχετισθῇ μετὰ τῶν ὀνηρίων. Ὁ δ' ἐν ἔτει 1553 τελευτήσας ἀδύνατος καὶ ἀσθενὴς Ἐδουάρδος ὁ Ζ', ὁ μόνος τὸ ἕκτον καὶ ἑκάτον ἄγων ἀλλ' ὁ πολλὰ πρὸς διάδοσιν τῆς Μεταρρυθμίσεως ἐν Ἀγγλίᾳ ἐνεργήσας,¹ ἦτο υἱὸς τῆς τρίτης αὐτοῦ συζύγου, Ἰωάννης Σευμώρ. Νόμιμος δὲ διάδοχος τοῦ ἐπταετίαν μόνον βασιλεύσαντος καὶ τὰ δόγματα τῶν Διαμαρτυρομένων πρεσβεύοντος Ἐδουάρδου ἐμελλε νὰ ᾗ, κατὰ τὴν διαθήκην τοῦ πατρὸς αὐτοῦ Ἑρρίκου, ἡ τοῦ ἀποθανόντος βασιλέως ἀδελφή, ἀλλ' ἐξ ἄλλης μητρὸς. Ἦτο αὕτη ἡ Μαρία, ἡ ἀγριφαντισμοῦ καθολικῆ, θυγάτηρ τῆς ἀποβλήθεισας Ἰσπανίδος Αἰκατερίνης ἐξ Ἀραγωνος, καὶ μετὰ τὴν Μαρίαν ἡ ἐτέρα τοῦ Ἐδουάρδου ἀδελφή, ἡ περιώνυμος ἐπὶ ἀρεταῖς καὶ κακίαις γενομένη Ἐλισαβετ, θυγάτηρ τῆς δευτέρας τοῦ Ἑρρίκου συζύγου τῆς ἀποκεφαλισθείσης Ἀννης Βολένης. Ἀλλ' ὁ παρὰ τῷ Ἐδουάρδῳ φιλόδοξος καὶ πανίσχυρος εὐνούμενος, δούξ τῆς Νορθουμβελανδίας καὶ τῆς Ἰωάννης Γραΐας πενθερός, κατῳρῶσε διὰ δολίων συμβουλῶν καὶ ἀπατηλῶν παραστάσεων νὰ πείσῃ τὸν ἀσθενῆ τὸ σῶμα καὶ τὸν νοῦν βασιλεῖα ὅπως ἀποκλείσῃ τοῦ θρόνου ἐν τῇ διαθήκῃ αὐτοῦ τοὺς νεμίμους διαδόχους, τὴν Μαρίαν καὶ τὴν Ἐλισαβετ, καὶ διορίσῃ ἀντ' αὐτῶν τὴν εἰς τὰ δόγματα τῆς Μεταρρυθμίσεως ἀφωσιωμένην συμμαθήτριαν καὶ σύντροφον τῆς νηπιακῆς αὐτοῦ ἡλικίας Ἰωάνναν Γραΐαν, ἵνα διὰ τῆς νεκρᾶς αὐτοῦ νύμφης ἐξάκολουθῇ νὰ δεσποζῇ τῆς Ἀγγλίας.

Καὶ οὕτω διὰ τῶν ἐνεργειῶν αὐτοῦ τε καὶ τοῦ πατρὸς τῆς Ἰωάννης, δουκὸς τῆς Συμφοκίας (Suffolk), ἀνηγορεύθη βασίλισσα ἐν Λονδίῳ τῇ 10, ἡ κατ' ἄλλους τῇ 11 Ἰουλίου 1553, παρὰ τὴν θέλησιν, τὰς διαμαρτυρίας καὶ τὴν πρὸς τὸν ἰδιώτην βίον ἀγάπην αὐτῆς. Ἀλλ' ὑπερισχίσαντος τοῦ κόμματος τῆς Μαρίας, ἡ Ἰωάννα καὶ ὁ σύζυγος αὐτῆς λόρδος Γουίλφορ Δουόλκεν, ὃν ἐλάτρευε, κατεδικάσθησαν εἰς θάνατον ὑπὸ τῆς Μαρίας, ἧτις δικαίως ἐστιγματίσθη ὑπὸ τῆς ἱστορίας ἐπικληθεῖσα Μαρία ἡ Αἰμοχαρής, Marie Sanglante², ἀντὶ τοῦ κυρίου αὐτῆς ἐπωνύμου Τουδόρ. Καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν εἶχεν ὀρισθῇ ὑπὸ τῆς αἰμοδύ-

ρου ἐκείνης τίγρεως, ὅπως ἡ ἐκτέλεσις τῆς θανατικῆς αὐτῆς ποινῆς γίνῃ ἐντὸς τοῦ Πύργου. Μετὰ ταῦτα ὅμως φοβουμένη τὴν ἐντύπωσιν, ἦν τὸ σπαρταζικάρδιον θέαμα τοῦ ἀποκεφαλισμοῦ ὑπὸ δύο ἀθῶνων, νεκρῶν καὶ καλῶν τὴν ὄψιν πλασματῶν, ἠδύνατο νὰ ἐμποιήσῃ παρὰ τῷ λαῷ, ἐξεγείρουσαν αὐτὸν εἰς στασίς, διέταξεν ὅπως ἡ θανατικὴ ποινὴ τοῦ Γουίλφορδου, τοῦ καὶ πρώτου μέλλοντος νὰ κατατομηθῇ, ἐκτελεσθῇ δημοσίᾳ, ἡ δὲ τῆς Ἰωάννης ἐντὸς τῶν τοιχῶν τοῦ Πύργου. Ἡμέρας δὲ τινὰς πρὸ τῆς ἐκτελέσεως ἡ δὲμοιρος Ἰωάννα ἔγραψεν ἐπιστολὴν πρὸς τὸν πατέρα αὐτῆς, ἵνα παρηγορήσῃ καὶ ἐνθαρρύνῃ τὸν ἀτυχῆ γεννήτορα, ἐν εἰρκτῇ κρατούμενον καὶ τὴν αὐτὴν τύχην μέλλοντα βεβαίως νὰ ὑποστῇ. Γινώσκουσα τὸ ἀσθενὲς τοῦ πατρικοῦ χαρακτῆρος, ἐφοβεῖτο μήπως ἐπὶ τῇ θέᾳ τοῦ θανάτου δειλιάσῃ καὶ ἐξομώσῃ τὰ δόγματα τῶν Διαμαρτυρομένων ἅτινα ἐπρέσβευε, δι' ὃ καὶ ἐξόρμιζεν αὐτὸν μετὰ τοῦ προσηκόντος σεβασμοῦ καὶ τῆς ἰδιαζούσης αὐτῇ πειστικῆς εὐγλωττίας, ὅπως ἐμμένῃ σταθερὸς εἰς τὰς θρησκευτικὰς αὐτοῦ ἀρχάς. Ἀλλ' ἡ Μαρία ἀπέλυσε αὐτὸν τῆς εἰρκτῆς, ἵνα ἐπιδείξῃ ἀνοχήν καὶ ἀνεξιθρησκείαν ἢ μάλλον, διότι ὡς ἐκ τοῦ ἀσθενοῦς αὐτοῦ χαρακτῆρος ὁ δούξ τῆς Συμφοκίας οὐδένα ἐνέπνεε τῇ Μαρίᾳ φόβον. Τέλος τὴν ἀποφράδα ἐκείνην τῆς ἐκτελέσεως ἡμέραν 12 Φεβρουαρίου 1554, ἐπέστειλεν ἐλληνιστὶ πρὸς τὴν ἀδελφὴν αὐτῆς Αἰκατερίναν Γραΐαν, πέμπουσα συγχρόως καὶ ἀντίτυπον τῆς Νέας Διαθήκης καὶ συνιστῶσα θερμῶς αὐτῇ νὰ ἐμμένῃ πιστῇ εἰς τὰ δόγματα τῆς Μεταρρυθμίσεως. Μικρὸν δὲ βραχύτερον ἐβλεπεν ἐκ τῶν παραθύρων αὐτῆς τὸν λατρευτὸν σύζυγον, ὁδηγούμενον ἐκ τῆς αὐλῆς τοῦ Πύργου εἰς τὸν θάνατον καὶ ἔριψε περιπαθῇ πρὸς αὐτὸν βλέμματα ὡς τρυφερὰ σημεῖα ἀναμνήσεως. Ἀγομένη δὲ εἰς τὸν θάνατον εἶδεν ἐπανερχομένην τὴν πείθιμον ἀμαξάν, τὴν ἐγκλείουσιν καὶ πρὸς ταφὴν μεταφέρουσιν τὸ αἰμοταγὲς σῶμα τοῦ πεφλημένου συζύγου καὶ ἐκ βάθους καρδίας πολυπαθοῦς ἀνέκραψεν: « Ὑγίαινε, ἀγαπητέ μοι σύζυγε, δὲν ὑπάρχει πλέον ἐπὶ τῆς γῆς εἰμὶ τὸ εὐτελέστερον μέρος τῆς ὑπάρξεώς σου, τὸ δ' εὐγενέστατον εὐρίσκεται ἤδη ἐν τῷ οὐρανῷ, ὅπου μετ' οὐ πολὺ θὰ ἐνωθῶ μετὰ σοῦ καὶ τότε ἡ ἑνωσις ἡμῶν ἔσται αἰωνία. » Τὸ δὲ σπάνιον τοῦτο θάρρος, ἡ θαυμασία αὕτη ὑποταγὴ εἰς τὰς βουλὰς τῆς Προνοίας δὲν ἐγκατέλιπον τὴν Ἰωάνναν οὐδ' ἐπὶ στιγμὴν. Ἀλλ' ἡδη ἡ μόρσιμος ὥρα εἶχε σημάνη ἐν τῷ μοιραίῳ τῆς αἰωνιότητος ὥρολογίῳ καὶ τὰ πάντα παρεσκευάσθησαν πρὸς διάπραξιν τοῦ στυγεροῦ ἐκείνου κακουργήματος. Ὁ δὲ τοῦ Πύργου τοποτηρητής, ἱππότης Γάττες, ὁ τὸ λυπηρὸν ἐντεταλμένος καθήκον νὰ κοινοποιήσῃ τῇ Ἰωάννᾳ τὴν ὁλοθρίαν

1) Ὁρα Bibliothèque Britannique τομ. I, σελ. 196, 379 καὶ De Potter, ἐνθ' ἀνωτ., σελ. 67—69.

2) Ὁρα τὴν ἐν τῷ Ἀττικῷ Ἡμερολογίῳ 1872, σελ. 210—247 οἰολογὸν διατριβὴν Μαρία ἡ Αἰμοχαρής τοῦ ἐλλογιμοῦ κ. Δ. Τσιβανοπούλου, καὶ De Potter, ἐνθ' ἀνωτ., σελ. 69—77.

διαταγὴν καὶ ὁδηγήσῃ αὐτὴν εἰς τὸν θάνατον, ἐμπλεως ὧν θυμασμοῦ ἐπὶ τῇ ἡρωϊκῇ ἀταρξίᾳ ἢ ἢ κατὰδικος οὐκ ἐκλύσκατο δεκνύουσα, καθιέ-
τευσεν αὐτὴν ὅπως εὐχρεστηθῇ νὰ ζωσῇ αὐτῷ τεκμηρίον τι ἐνθυμήσεως. Ἡ δὲ Ἰωάννα Γραΐα, λαβοῦσα τὰς πινακίδας αὐτῆς, ἔγραψεν εἰς τρεῖς διαφόρους γλώσσας τοὺς ἀξιωματημονεύτους τού-
τους λόγους, εἰκὴν ἀποσβεγμάτων, οὓς ἡ ἱστο-
ρίαι δικαίως διεφύλαξε καὶ ὧν ἡ ἔννοια ἡ ἐξῆς :

Ἑλληνιστί. « Ἐάν τὸ σῶμά μου, ὅπερ μέλλει νὰ ὑποστῇ τὸν θάνατον, εἴηαι μάρτυς κατ' ἐμοῦ ἐνώπιον τῶν ἀνθρώπων, ἡ ψυχὴ μου, ἥτις μέλλει νὰ ἀπολαύσῃ τῆς εὐδαιμονίας τοῦ παρὰδεῖσου, ἔσται μάρτυς τῆς ἀθωότητός μου ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ ».

Λατινιστί. « Ἡ δικαιοσύνη τῶν ἀνθρώπων θὰ ἐκτελεσθῇ ἐπὶ τοῦ σώματός μου, ἀλλὰ τὸ ἔλεος τοῦ Θεοῦ θὰ ἐκδηλωθῇ ἐπὶ τῆς ψυχῆς μου ».

Ἀγγλιστί. « Ἐάν τὸ ἀμάρτημά μου εἶναι ἀξιωματώρετον, ἡ ἀσυνεσία μου καὶ ἡ νεότης μου εἰσὶν ἄξιοι ἐπιεικείας καὶ ἐλπίζω ὅτι θὰ τύχῃ συγγνώμης παρὰ τοῖς μεταγενεστέροις. »

Εἶτα δὲ βαδίζουσα στερεῶ τῷ βήματι καὶ στηριζομένη μόνον ἐπὶ τοῦ βραχιόνος μιᾶς τῶν θερραπαινίδων αὐτῆς, ἥς ἄφθονα δάκρυα κατέ-
βρεχον τὰς παρειάς, ἀφίκετο ἐπὶ τοῦ τόπου τῆς ἐκτελέσεως. Ἡ θέα αἰθούσης ὑπὸ μελανοῦ περι-
βεβλημένης ὑφάσματος καὶ τὸ ἐπίζητον, ἐφ' οὗ ἔμελλε νὰ θέσῃ τὴν κεφαλὴν αὐτῆς, οὐδόλως ἐφόβησαν τὴν Ἰωάνναν Γραΐαν. Ἡ ὄψις τῆς ἀτυχοῦς ἦτο γαληνιαῖα καὶ ἐδείκνυε μείζονα χαράν ἢ ὅτε ἀνῆρχετο εἰς τὸν θρόνον. Ἀντὶ δὲ νὰ θεωρήσῃ τὸν θάνατον αὐτῆς ὡς ἀδικημα, ἀντὶ νὰ ἐκφράσῃ πικρὰ παράποννα κατὰ τῆς αἰμοδόρου Μαρίας, ἀπηύθυνε τούναντίον λέξεις τινας πρὸς τοὺς περιεστῶτας ἵνα παροτρύνῃ αὐ-
τοὺς ὅπως σέβωνται τοὺς νόμους. Ὁμολόγησεν ὅτι ἦτο ἐνοχος οὐχὶ ὡς σφετερισθεῖσα τὸ στέμμα, ἀλλ' ὡς μὴ ἀποροῦσα αὐτὸ μετὰ μείζονος ἐπι-
μονῆς ἐλλείψει σθένους καὶ ἐπέρανε λέγουσα ὅτι ὁ θάνατος αὐτῆς ἦτο ἡ μόνη ἱκανοποίησις ἣν ἠδύνατο νὰ παράσχω πρὸς τοὺς αὐτοὺς ἐκείνους νόμους οὓς εἶχε συγκατανεύσει νὰ παραβῇ. Μετὰ δὲ ταῦτα ἐξεδύθη μόνη μέρους τῶν ἐνδυμάτων αὐτῆς καὶ κατὰ τὴν γνώμην συγχρόνου συγγρα-
φέως τοσαύτην ἐδείξεν ἀταρξίαν, ὥστε ἐφαί-
νετο ὅτι ἐξεδύετο μᾶλλον ὅπως κατακλιθῇ ἢ ὅπως κοιμηθῇ τὸν ὕπνον τὸν αἰώνιον. Τέλος ἀπετάθη ἱκετικῶς πρὸς τοὺς περιεστῶτας ὅπως δεηθῶσι σὺν αὐτῇ, προσηυχῆθῃ, ἀπαγγέλλουσα τὸν ψαλμὸν *Ἐλέησόν με ὁ Θεός*, ἐξέτεινε τὸν τράχηλον πρὸς τὸν δῆμιον καὶ ἀνέκραξε μετὰ τόνου φωνῆς εὐδαιμονίας καὶ ἐλπίδος « Κύριε εἰς Σὺ παρακλίδωμι τὸ πνεῦμα ». Καὶ ἐπῆλθεν ὁ ἀνάλ-
γητος πέλεκυς τοῦ δημίου, ἀποκόψαντος τὴν κε-
φαλὴν τῆς ἀτυχοῦς Ἰωάννας καὶ θέσαντος τέρ-
μα εἰς τὴν ζωὴν καὶ τὰ δυστυχήματα αὐτῆς.

« Οὕτως ἐτελεύτησε τῇ 12 Φεβρουαρίου 1554 » ἐπιλέγει ὁ Doen¹, ἐξ οὗ ἡρώσθημεν τὰ ἀνωτέρω, « μετὰ δεκαήμερον βασιλείαν καὶ ἐξαμήνιον εἰρ-
κτὴν ἡ Ἰωάννα Γραΐα, ἥτις δὲν εἶχεν εἰσέτι εἰσελθεῖ εἰς τὸ δέκατον ἑβδόμον ἔτος τῆς ἡλι-
κίας αὐτῆς. Ὡραία ἄνευ φιλαρρεσκείας, γλυκεῖα ἄνευ ἀδυναμίας, τολμηρὰ ἄνευ ὑπερηφανείας, πεπαιδευμένη ἄνευ σχολαστικότητος, εὐσεβὴς ἄνευ φανατισμοῦ, παρέσχε τὸ παράδειγμα πα-
σῶν συλλήβδων τῶν ἀρετῶν. Μακρὰν τοῦ κό-
σμου καὶ ἐν τῷ μέσῳ τῆς Αὐλῆς, ἐπὶ τοῦ θρό-
νου ἢ ἀλυσίδετος ἐν τῇ εἰρκτῇ, ἡ συμπεριφορὰ αὐτῆς ὑπῆρξεν αἰετοπε ἀξιοθαύμαστος καὶ ἀπο-
θερασθεῖσα ἐν τῷ ἔαρι τοῦ βίου, ὅτε οἱ ἄλλοι ἄνθρωποι ἄρχονται μόλις νὰ ζώσιν, ἐπράξεν ἰκανὰ πρὸς ὁρᾶν αὐτῆς, δι' ὃ καὶ ἡ ἱστορία ἐκληροδότησε τὸ ὄνομα τῆς Γραΐας τοῖς μετα-
γενεστέροις. »

Καὶ τὸ ἀθῶον ἐκεῖνο θυμὸς τῆς δυναστικῆς ἀντιζηλείας καὶ τοῦ θρησκευτικοῦ φανατισμοῦ δὲν ἦτο δυνατόν νὰ μὴ καταλείψῃ ἀεὶ ζώσαν πεινθίμους ἀναμνήσεις.

« Δι' ὃ καὶ ἡ ἱστορία », λέγει ὁ κ. Τσιβανό-
πουλος,² « ἀπεθανάτισε τὸ ὄνομα τῆς Ἰωάννας Γραΐας μετεβιβάσασα αὐτὸ μετὰ τοῦ μαρτυρι-
κοῦ στεφάνου εἰς τὰς ἐπιγιγνομένας γενεάς καὶ οἱ συμπολῖται αὐτῆς ἐκδηλοῦσιν ἔτι καὶ νῦν τὸν πρὸς αὐτὴν θυμασμόν, μνημονεύοντες τῆς ἀπαισίας ἡμέρας τοῦ θανάτου αὐτῆς (δευτέρως τῆς ἐβρομάδος), διὰ τοῦ διςτίχου ἐπιθέτου *μαύρη Δευτέρα*. »

« Ainsi périt, à dix sept ans, Jeanne Grey » λέγει ὁ Ἰππόλυτος Λὰ Σαλλε³ « qui réunissait à tous les agréments de son sexe, les vertus aimables qu' on aime à y trouver. Sa mort fut comme le prélude des exécutions sanglantes qui allaient souiller le regne de Marie. Elle a fourni à Young et à P. Chevalier le sujet d'un petit poème; à la Calprenède, à Laplace, à Mme la baronne de Stael (1790) et à M. Briffaut (1815) le sujet d'une tragédie. Cette dernière n'a pas été imprimée ».

(Ἐλεῖται τὸ τέλος)

Ε. Κ. ΑΣΩΠΙΟΣ

1) Ἐνθ. ἀνωτ., Musée des Protestans cé-
lèbres, σελ. 221.

2) Ἐνθ. ἀνωτ. σελ. 239.

3) Ἐθ. ἀνωτ., παρὰ Michaud: Jeanne Grey, σελ. 477.

